

પતિતપાવન:

શ્રીઆચાર્યજી પતિતોને પણ પાવન કરાવવાવાળા છે.

અર્થ-ચરિત્ર-સંગતિ

લોક પ્રસિદ્ધ પાપોની ગણના વર્ણાશ્રમ વિરૂદ્ધ આચરણમાં આવી જાય છે. આવા પાપોની નિવૃત્તિ પ્રાયશ્ચિત આદિથી થઈ શકે છે. વર્ણાશ્રમધર્મોનું પાલન ભક્તિ માર્ગમાં આવશ્યક હોવા છતાં પતિત એટલે ભક્તિમાર્ગ આચરણ વિરૂદ્ધ કૃતિ જેનું પ્રાયશ્ચિત આદિથી નિવારણ થતું નથી તેવા પતિતોને આપશ્રી પાવન કરો છો.

શ્રીઆચાર્યજીએ વૈષ્ણવોના અપરાધે રામાનંદ પંડિતનો ત્યાગ કરી, વિયોગાવસ્થાનું દાન કરી અપરાધ દૂર કર્યો. ભક્તિ આચરણથી પતિત બ્રહ્મરાક્ષસ, કીડીઓ વળગેલા અજગર વિગેરેનો પણ આપે ઉદ્ધાર કર્યો છે. આ પતિતનો અર્થ સૂરદાસજીએ ગાયું કે 'હો સબ પતિતન કો ટીકો' "હો પતિતનકો નાયક" એટલે જીવ ભગવાનની વિદ્યાર્થી ત્યારથી પતિત થયો છે, એ કહેવાનો છે આપશ્રી આવા પતિત ભક્તોને પાવન કરી ઉદ્ધાર કરો છો.

ચિત્ર-પરિચય

ઉપર : પદ્મનાભમાં શ્રીઆચાર્યજી પોઢ્યા છે. અને દામોદરદાસ હરસાની શ્રીઆચાર્યજીનું ચરણોદક છાંટી બ્રહ્મરાક્ષસનો ઉદ્ધાર કરે છે.

નીચે : વ્રજમાં શ્રીઆચાર્યજી પધારી રહ્યા છે. અને કૃષ્ણદાસ મેઘન શ્રીઆચાર્યજીનું ચરણોદક છાંટી અજગર તથા કીડીઓનો ઉદ્ધાર કરે છે.

નામ-સંગતિ

પતિત થયેલ ભક્તોને આચાર્યજી પાવન કરે છે. પરંતુ અનન્ય ભક્તોના હૃદયમાં આપશ્રી કેવી રીતે બીરાજો છો. તે જણાવવા "સ્વયશોગાનસંહૃષ્ટહૃદયાંભોજવિષ્ટર:" નામ કહે છે.

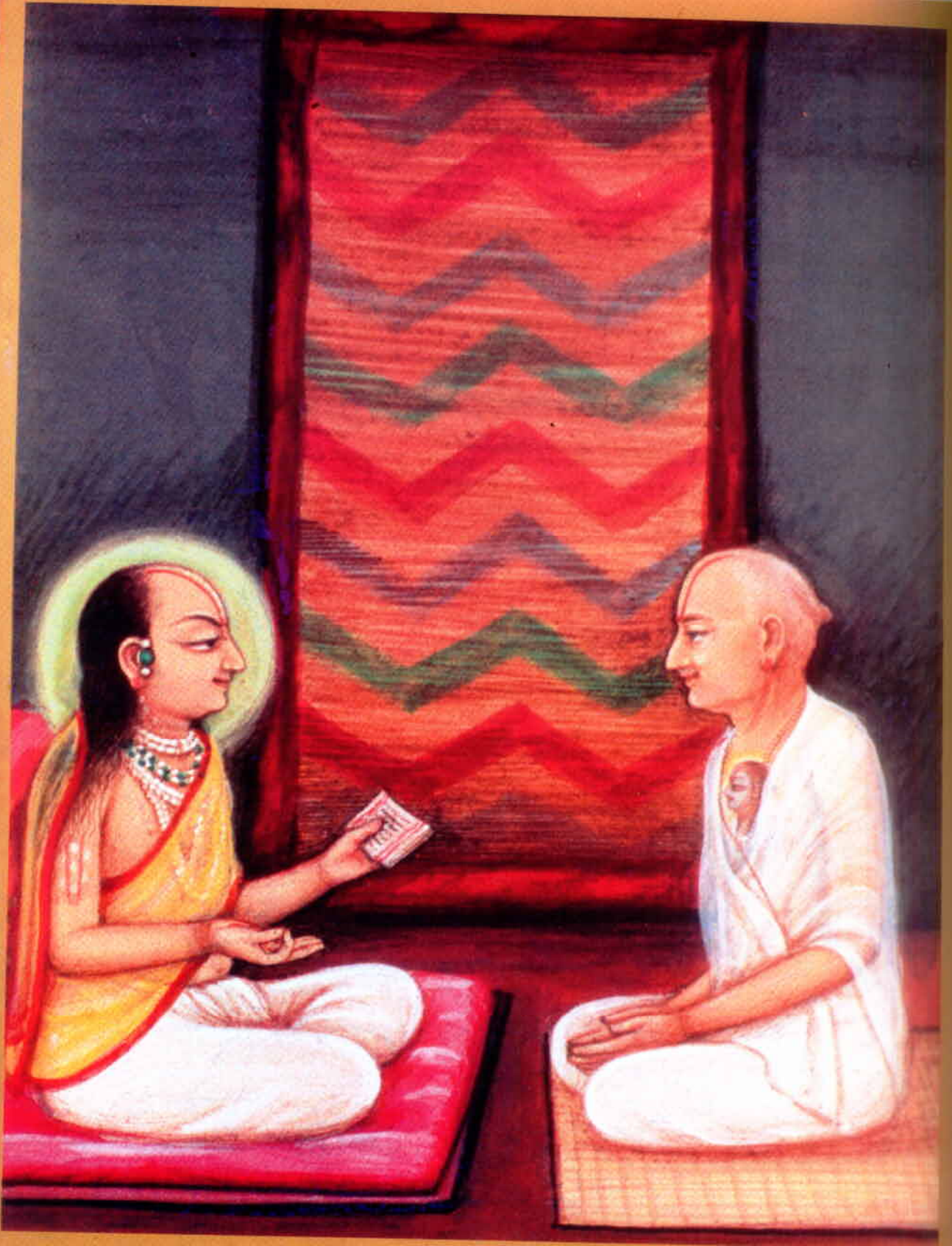
श्री सर्वोत्तम

पतितपावनाय नमः

॥ ८६ ॥

श्री सर्वोत्तम

स्वयशोगानसंहष्टहृदयौभोजविष्टराय नमः

॥ ८७ ॥

સ્વયશોગાનસંહૃષ્ટહૃદયાંભોજવિષ્ટરઃ

જે ભક્તોના હૃદય શ્રીઆચાર્યજીના યશોગાનથી નિર્મળ થયા છે
તે ભક્તોના હૃદય કમળના આસન ઉપર
શ્રીઆચાર્યજી બીરાજે છે.

અર્થ-ચરિત્ર-સંગતિ

સ્વ એટલે નિજ સ્વરૂપ અને પ્રભુના યશ ગાનથી જે ભક્તોના હૃદય પ્રસન્ન થાય છે તે તેવા હૃદય કમલ રૂપ આસન પર આપશ્રી બિરાજો છે. જેવી રીતે કમલ પ્રફુલ્લિત, આલ્હાદિત અને મકરંદયુક્ત થાય છે, તેવી રીતે આપશ્રીના સ્વરૂપ યશ ગાનથી ભક્તોના હૃદય ત્રિવિધતાપ રહિત બનવાથી પ્રફુલ્લિત, અનુસંગી આલ્હાદિત ભાવવિભોર અને મકરંદયુક્ત બને છે. આવા ભક્તોના હૃદયમાં આપશ્રી નિરંતર સ્થિત કરી રહો છે. આ પ્રકારની સ્તુતિ બ્રહ્માજીએ ત્વં ભાવયોગ પારિભાવિત હત્ સરોજ। અસ્મે શ્રુતોક્ષિત પથો નન્નુ નાથ પુંસામ ભાગવતના તૃતીય સ્કંધમાં કરી છે.

આવા દામોદરદાસ હરસાની આદિ અનન્ય ભક્તોના હૃદયમાં આપશ્રી નિરંતર સ્થિત રહો છે.

જ્યારે દામોદરદાસ હરસાનીએ ગુંસાઈજીને સંપ્રદાયના ભાવનાયુક્ત સિદ્ધાંતો સંભળાવ્યા ત્યારે ગુંસાઈજીને કહ્યું કે "તમા તમો કહેતા નથી પણ તમારા હૃદયમાં બીરાજતાં શ્રીઆચાર્યજી તમારા દ્વારા આજ્ઞા કરે છે."

આ નામ "વૈરાગ્ય-ધર્મ" - સૂચક છે.

ચિત્ર-પરિચય

શ્રીગુસાંઈજી વિરાજેલ છે. હૃદય સ્થિત શ્રીઆચાર્યજીના પ્રેરણાથી દામોદરદાસ હરસાની શ્રીગુસાંઈજીને સંપ્રદાય ભાવનાના સિદ્ધાંતો કહે છે.

નામ-સંગતિ

શ્રીઆચાર્યજી ભક્તોના હૃદયમાં નિરંતર સ્થિત છે. સમજાવવા "યજ્ઞઃ પીયુષલહરીષ્માવિતાન્યરસઃ" નામ કહે છે.

યશ:પીયુષલહરીપ્લાવિતાબ્યરસ:

યશ પીયુસ ની લહેરોથી અન્ય રસોને ભીંજવવાવાળા
શ્રીઆચાર્યજી છે.

અર્થ-ચરિત્ર-સંગતિ

શ્રીઆચાર્યજી પોતાના યશરૂપી અમૃતની લહેરોથી
ભક્તોના હૃદયમાં જે કંઈ અન્ય રસો છે, તે સર્વેને દૂર કરી તેઓના
હૃદયમાં આપશ્રીના યશોગ્ધાન સિવાય અન્ય કોઈ વસ્તુ રહેવા દેતા
નથી આ ભક્તો નિરંતર આપનું જ ગુણગાન કરતા રહે છે. જેથી
આપશ્રીની સ્થિતિ ભક્તોના હૃદયમાં નિરંતર છે. તેવું દેખાઈ આવે
છે.

પદ્મનાભદાસે પોતાના પદોમાં શ્રીઆચાર્યજીનું જ યશોગ્ધાન
કર્ત્યું છે. આ પદોથી શ્રીઆચાર્યજીની પદ્મનાભદાસના હૃદયમાં
વ્યાપકતા વ્યક્ત થાય છે. અન્ય વૈષ્ણવો સાથે વાર્તાલાપમાં પણ
કેવળ શ્રીઆચાર્યજીના યશનું જ વર્ણન છે.

આ નામ "ધર્મી" - સૂચક છે.

ચિત્ર-પરિચય

ઉપર : શ્રીઆચાર્યજી પદ્મનાભદાસને પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગના
સિદ્ધાંતો સમજાવે છે.

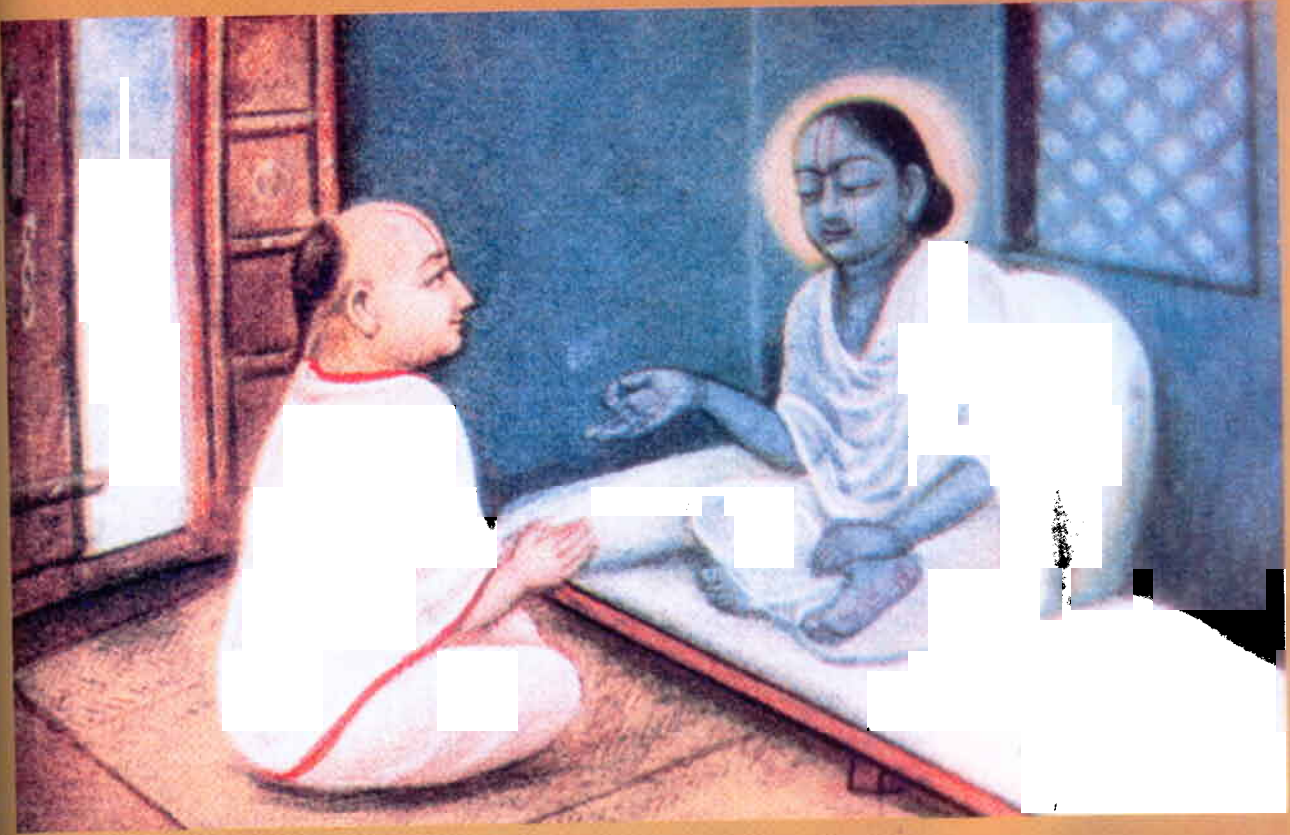
નીચે : પદ્મનાભદાસ અન્ય વૈષ્ણવો સમક્ષ શ્રીઆચાર્યજીના
ગુણગાન કરે છે.

નામ-સંગતિ

શ્રીઆચાર્યજી પુરુષોત્તમ રસાત્મક સ્વરૂપ છે. તો એ રસનો
પ્રભાવ આપના ભક્તો ઉપર કેવા રૂપમાં પડે છે, તે સમજાવવા
"પર:" નામ કહે છે.

श्री सर्वोत्तम

यशःपीयूषलहरीप्लावितान्यरसाय नमः

॥ ८८ ॥

श्री सर्वोत्तम

पराय नमः

॥ ८३ ॥

પર:

શ્રીઆચાર્યજી ક્ષર અને અક્ષરથી પર છે.

અર્થ-ચરિત્ર-સંગતિ

શ્રીઆચાર્યજી ક્ષર અને અક્ષરથી પર પુરુષોત્તમ સ્વરૂપ છે. અને જ્યાં આ પુરુષોત્તમની લીલા રસનું ગાન થાય છે. ત્યાં અન્યરસોનો વિલય થવો તે સ્વાભાવિક છે.

શ્રીઆચાર્યજીના એવા પર પુરુષોત્તમ સ્વરૂપનાં દર્શન દામોદરદાસને માન સરોવર ઉપર થયાં હતા. આપ પુરુષોત્તમ રસાત્મક સ્વરૂપ હોવાથી આપના રસ પ્રાબલ્યે ભક્તોના હૃદયમાંથી અન્ય રસોને હટાવી દે છે.

આ નામ ‘ઐશ્વર્ય-ધર્મ’- સૂચક છે.

ચિત્ર-પરિચય

માનસરોવર ઉપર શ્રીઆચાર્યજી દામોદરદાસને પુરુષોત્તમ સ્વરૂપે દર્શન આપે છે.

નામ-સંગતિ

ભક્તોના અન્ય રસો વિલય થયા બાદ શ્રીઆચાર્યજી ના વિશિષ્ટેષ્ઠારતઃ ક્ષયાત્ એવા પરાત્પર સ્વરૂપસ્થિત લીલારસનું યોજન આપશ્રી ભક્તોમાં કેવા પ્રકારે કરો છો તેનું નિરૂપણ “લીલામૃત રસાર્દદીકૃતાખિલશરીભૃત્” નામથી કરે છે.

લીલામૃત રસાર્દદીકૃતાખિલશરીરમૃત્

શ્રીઆચાર્યજી પોતાના લીલામૃત રસમાં સદા આર્દ્ર હોવાથી
અખિલ દેહધારીઓને પણ દ્રવિત કરવાવાળા છે.

અર્ચ-ચરિત્ર-સંગતિ

શ્રીઆચાર્યજી રસાત્મક પુરુષોત્તમ સ્વરૂપ હોવાથી અને
સદાય આ રસમાં આર્દ્ર હોવાથી ભીનું કપડું સુકાને પણ ભિંજવે તે
ન્યાયે આપશ્રી અખીલ દેહધારી સેવકોને લીલામૃતથી ભિંજવી
આર્દ્ર રસમય કરે છે.

અડેલના આપના નિવાસસ્થાને આપશ્રીએ પ્રયાગના ક્ષત્રીય
દિનકરદાસ શેઠને આપશ્રીના મુખારવિંદ દ્રવિત ભગવદ્ લીલા
કથામૃતથી એટલા બધા પ્લાવિત કર્યા હતા કે જેથી તેઓને ખાનપાન
આદિની રૂચિ છુટી ગઈ હતી કેવળ કથામૃત પાનથીજ નિર્વાહ
કરતા હતા.

આ નામ "વીર્ય-ધર્મ" - સૂચક છે.

ચિત્ર-પરિચય

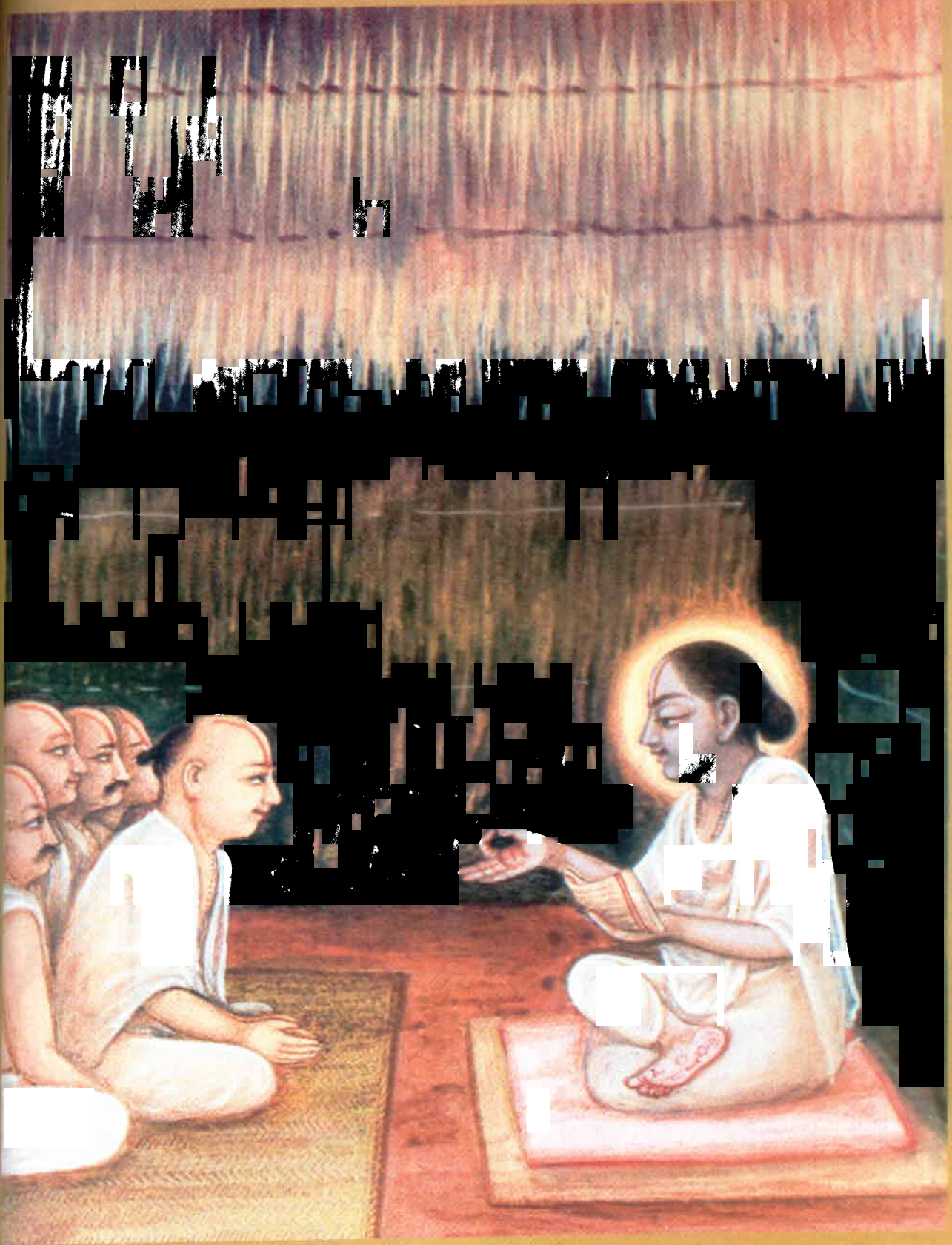
અડેલામાં બીરાજતા શ્રીઆચાર્યજી શેઠ દિનકરદાસને
ભગવદ્લીલા કથામૃતનું પાન કરાવી રહ્યા છે.

નામ-સંગતિ

આ પ્રકારના લીલા આવેશના અનુભવ માટે આપ કયા
સ્થાનમાં રહેવા ઉત્સાહ બતાવે છે તે જણાવવા, "ગોવર્ધન
સ્થિત્યુત્સાહઃ" કહે છે.

श्री सर्वोत्तम

लीलामृतरसाद्राद्रिकृताखिलशरीरभृते नमः

॥ ३० ॥

श्री सर्वोत्तम

गोवर्द्धनस्थित्युत्साहाय नमः

॥ ३१ ॥